

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

An liceat quid supra fortem reportare ob molestiam privationis suæ
præsents pecuniæ, paragraph. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

regulariter pro mutuo in pecunia longum reputetur tempus unius anni, multo magis duorum, trium. &c.

18. Dicitur jam posse, pro hoc titulo promissionis non repetendi pecuniam mutuam, pro quolibet anno licite in nostra hac ætate pecuniosa exigere quinque pro centenario *m*. Ratio est, quia ejusmodi promissio regulariter tanti videtur æstimari posse à prudentibus; & hujus ratio est, quia pretia rerum ex communi æstimatione hominum pendunt: commune autem hominum iudicium nunc videtur esse, ut qui vendit suam libertatem de resumenda sua pecunia per annum, quinque exigat pro centum, cujus rei signum est, quia si cuilibet prudenti dicatur, vel elige nunchabere centum numeratos aureos, vel centum & quinque post annum, eligeret potius centum presentes, quam centum & quinque futuros, qui ex multis eventibus impediri possunt, nè habeantur. Confirmatur, quia assecutores in mercium periculis, nec valde excedentibus, nec admodum levibus, si quinque pro centenario sumant, non imprudenter, nec injustè se gerunt, ergo pari modo in casu nostro, cum illa promissio non repetendi trahat semper non vulgarium periculorum, difficultatumque timorem.

m Caram. de Theol. mor. n. 799.

19. Ex his collige primò, viduæ illi allatæ §. 3. nu. 28. posse concedi quinque pro centum, nempe quia propter bonam fidem judicare possumus, eam celebraturam fuisse contractum hunc promissionis non repetendi &c. Collige secundo, cur mulierculis illis, allatis eodem §. nu. 30. negandum sit, quid-

piam lucri percipere, nimirum, quia unus aureus ad rationem quinque pro centum ferè nihil, unum scilicet, vel alterum obolum in anno potuisset ex hoc titulo promissionis parere: & tamen illæ repetebant aliquos Iulios; nec post annum; sed post hebdomadas. Hæc quoad totam hanc hujus §. 5. difficultatem expendenda sapientiorum stateris obulisse sufficiat.

§. VI.

An liceat, quid supra sortem reportare, ob molestiam privationis suæ presentis pecuniæ.

Addunt nonnulli aliud caput accipiendi supra sortem, nempe ratione molestiæ, quam ex sua absenti pecunia quis percipit, seu ratione carentiæ consolationis, qua quis frui solet, dum domi & in arca suam pecuniam presentem habet, quem animi sensum comprobat fortasse avarus ille, dum apud Horatium sic sibi blanditur.

At mihi plaudo domi dum nummos contemtor in arca.

Et quidem Caramuel a sic habet: dis, stinguo molestiam à periculo, vel, damno emergente, & à lucro cessante: Est verè aliqua recreatio in videndis rebus pretiosis, cur non & in possidendis? pro audienda comædia, vel, videnda bestia, datur pretium, & nemmo contradicit, cur non pro videndis vel possidendis optimis auri paratibus? ratione ergo hujus molestiæ, à carentia pecuniæ subortæ, præcisò, omni alio periculo, posse quid supra sortem

fortem accipi. affirmat Medina. Et
 Divi Thomæ Interpretes q. 78. art. 1.
 judicant, speculativè probabile. Sed
 Dicastillus contradicit, & inquit:
 mihi hæc sententia, & speculativè im-
 probabilis. & moraliter in praxi om-
 nino videtur perniciofa. Videte cen-
 sorium Catonem fevero supercilio
 doctrinam condemnantem, audite
 tamen n. 254. sibi deinde esse contra-
 rium &c. Hæc Caram.

a Caram. l. 2. Th. mor. d. 14. nu. 362. se-
 quiturque Med. apud Dic. lib. 2. de just. tr.
 10. d. 2. du. 11.

2. Equidem cum ad praxim animus
 meus sit semper intentus, ajo, hanc mo-
 lestiam in praxi esse adeo levem, ut in
 communibus commercijs parva, atque
 adeo nihil reputetur. ac propterea vix,
 & nè vix quidem b sit pretio compen-
 sanda.

b Dicastil. absolutè hanc nostram sen-
 tentiam docet l. c. n. 251.

§. VII.

De Cooperatoribus cum usurario, &
 ejusdem pœnis.

1 DE cooperantibus cum usura-
 rio dictum est sufficienter li. 5.
 cap. 1. §. 4. à num. 42.

2. Quas autem pœnas obligationes
 que contrahant usurarij, qua ratione
 eorum bona remaneant obligata resti-
 tutioni, an dominium acquirant eo-
 rum. quæ per usuras acquirunt, quan-
 tum eorum hæredes debeant, & quo
 modo restituere, sunt res obvix, & fa-
 cilè haberi ex doctoribus a possunt.

a Doctores apud Delugo d. 25. sec. 11.
 §. 2. & 3. apud Lessl. l. 2. c. 20. du. 20. & 22.

Dicastil. l. c. tota fere diff. 3. Bartol. à S. Fan-
 sto in spec. d. 26. à qu. 100.

TRACTATUS IV.

De circumstantijs restitutionis & con-
 causis &c.

CAPVT PRIMVM.

De novem circumstantijs restitu-
 tionis.

1. His verbis ex continentur,

Quis? Quid restitues? Cui, Quantum?
 Quomodo? Quando?
 Ordine, quoque loco, qua causa excuset
 iniquum?

§. I.

Quis?

1 P Rofecto is restituere tenebitur,
 qui ad id astringitur à justitia. de
 qua re in tota hac materia de re-
 stitutione disputatum est; ita sanè. Ve-
 rum, quæ alibi locum commodum
 non habuerunt, hic subjicienda sunt,
 idemque faciendum in singulis propo-
 sitis circumstantijs. In hac ergo prima
 circumstantia docebimus, an restituere
 teneatur pauper fictus? & an religio-
 sus, ære alieno vel furto gravatus.

Pauper fictus.

2. Qui simulata a a paupertate acci-
 pit eleemosynam, peccat teneturque
 b ad restitutionem; ratio est. quia acci-
 pit sine titulo; cum enim interponat
 fraudem,

Nnn 3